

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Кафедра загальної, вікової та педагогічної психології

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Проректор з науково-методичної та навчальної роботи
О.Б. Жильцов
2015 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Загальна психологія

(шифр і назва навчальної дисципліни)

напрямок підготовки 6.030102 «Психологія»

(шифр і назва напрямку підготовки)

спеціальність _____

(шифр і назва спеціальності)

спеціалізація _____

(назва спеціалізації)

інститут, факультет, відділення Інститут людини

(назва інституту, факультету, відділення)

2015 – 2016 навчальний рік

Загальна психологія

Робоча програма _____ для студентів
(назва навчальної дисципліни)
за напрямом підготовки 6.030102 «Психологія»

Розробники: Сорокіна Олена Анатоліївна, кандидат психологічних наук,
доцент кафедри загальної, вікової та педагогічної психології,

Подшивайлова Лідія Іванівна, кандидат психологічних наук, доцент кафедри
загальної, вікової та педагогічної психології,

Васильєв Олексій Олександрович, старший викладач кафедри загальної,
вікової та педагогічної психології

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри загальної, вікової та
педагогічної психології

Протокол від “25” серпня 2015 року № 2

Завідувач кафедри загальної, вікової та педагогічної психології

(підпис) *Сорокіна О.А.*
(прізвище та ініціали)

Розподіл годин звірено з робочим планом. Структура типова.

Заступник директора з науково-методичної
та навчальної роботи Інституту людини

Н.А. Клішевич
Н.А. Клішевич

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1. ОПИС ПРЕДМЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Курс:	Напря́м, спеціальність, освітньо-професійна програма	Характеристика навчальної дисципліни
<p>Кількість кредитів, відповідних ECTS: <i>29 кредитів</i></p> <p>Змістові модулі: <i>8 модулів</i></p> <p>Загальний обсяг дисципліни (години): <i>870 годин</i></p> <p>Тижневих годин: <i>4(5) години</i></p>	<p>Галузь знань <i>0301 "Соціально-політичні науки"</i></p> <p>Шифр та назва напрямку <i>6.030102 Психологія</i></p> <p>Перший (бакалаврський) рівень</p>	<p>Нормативна</p> <p>Рік підготовки: <i>1-I-III.</i></p> <p>Семестр: <i>1-5</i></p> <p>Аудиторні заняття: <i>392 години, з них:</i> Лекції (теоретична підготовка): <i>160 годин</i> Семінарські заняття: <i>154 годин</i> Практичні заняття: <i>78 годин</i></p> <p>Самостійна робота: <i>392 години</i></p> <p>Самостійна робота з підготовки до екзамену – <i>30 год.</i></p> <p>Модульний контроль: <i>56 годин</i></p> <p>Вид контролю: <i>3 заліки (2-й, 3-й, 4-й семестри), комплексний екзамен (5-й семестр)</i></p>

Змістовий модуль 2. Філогенез психіки

Лекція 8. Предмет, завдання і методи зоопсихології та порівняльної психології.

Зоопсихологія та порівняльна психологія як окремі галузі психологічної науки. Методологія та методи зоопсихології та порівняльної психології. Теоретичні і практичні завдання зоопсихології та порівняльної психології. Зв'язок зоопсихології та порівняльної психології з іншими науками. Історія розвитку зоопсихології та порівняльної психології. Актуальні проблеми та напрями досліджень сучасної зоопсихології та порівняльної психології.

Основні поняття теми: зоопсихологія, порівняльна психологія, антропологія, етологія, онтогенез, філогенез.

Семинар 8. Методологічні засади зоопсихології та порівняльної психології.

Лекція 9-10. Еволюція психіки тварин (4 години).

Відмінність психіки від інших явищ, які існують у світі. Матеріалістичне та ідеалістичне розуміння сутності і походженні психіки. Психіка як результат еволюції матерії. Нервова система, її виникнення, вдосконалення та роль у розвитку психіки. Тенденції та етапи еволюції психічного на Землі. Ідеалістичне розуміння розвитку психічного у світі (гіпотеза П. Тейяра де Шардена). Стадії та рівні розвитку психічного відображення. Стадія елементарної сенсорної чутливості. Стадія перцептивної психіки. Стадія інтелекту.

Основні поняття теми: відображення, таксиси, тропізми, подразливість, чутливість, сенсорна психіка, перцептивна психіка, орієнтувальний рефлекс, орієнтувально-дослідницька діяльність, інсайт

Семинар 9. Джерела психіки живих істот

Семинар 10. Становлення нижчих форм поведінки тварин

Лекція 11. Основні форми поведінки тварин.

Класифікація та структура поведінки і психічних процесів у тварин. Психологічні механізми інстинктивної поведінки тварин. Научіння у структурі поведінки тварин. Інтелектуальна поведінка та елементарні форми розумової діяльності у тваринному світі. Організація та перебіг психічних процесів у тварин. Видова специфіка тваринної поведінки.

Основні поняття теми: поведінка, біологічно доцільні реакції, інстинкт, научіння, імпринтинг, умовний рефлекс, наслідування, екстраполяційний рефлекс, домінування, територіальність.

Семинар 11. Індивідуальна поведінка та психічні процеси у тварин

Лекція 12-13. Соціобіологія. Психологія групової поведінки тварин та функціонування тваринних спільнот (4 години).

Різновиди групової поведінки тварин та їх видова специфіка. Особливості комунікації у тваринному світі. Організація життя тваринних спільнот. Лідерство та управління у тваринному світі. Психологічні аспекти міжвидових відносин. Особливості взаємовідносин тварин з людиною.

Основні поняття: соціобіологія, групова поведінка, тваринна спільнота, лідерство, комунікація, біологічні потреби, пристосування.

Семинар 12. Особливості групової поведінки тварин

Семинар 13. Особливості комунікації в тваринному світі

Лекція 14. Біологічні передумови антропогенезу.

Порівняльний аналіз поведінки і психічних процесів у людини і тварин. Розвиток вищих психічних функцій у людини. Основні джерела і умови розвитку вищих психічних функцій. Роль знакових систем, предметів матеріальної та духовної культури у розвитку вищих психічних

функцій. Мова та її вплив на формування пізнавальних процесів. Спілкування та діяльність як фактори розвитку вищих психічних функцій. Мотивація та емоції у людини і тварин. Біосоціальна природа психіки та поведінки людини.

Основні поняття теми: антропогенез, соціогенез, знакові системи, матеріальна та духовна культура, мова, мовлення, спілкування, діяльність, мотивація.

Семінар 14. Психологія тварин та людини: схожість та відмінність.

Модуль 2. Філогенез психіки

Семінар 8. Методологічні засади зоопсихології та порівняльної психології.

План заняття

I. Теоретична частина: понятійно-категоріальний апарат теми.

II. Теоретична частина: зміст питання

1. Зоопсихологія як окрема галузь психологічної науки.
2. Предмет і завдання порівняльної психології.
3. Категоріальний апарат, методологія та методи зоопсихології та порівняльної психології.
4. Основні історичні етапи розвитку зоопсихології та порівняльної психології.
5. Актуальні проблеми та напрями досліджень сучасної зоопсихології та порівняльної психології.

Основна література: 1, 12, 13 **Додаткова література:** 19, 58, 73, 82, 108

Семінар 9. Джерела психіки живих істот.

План заняття

I. Теоретична частина: понятійно-категоріальний апарат теми.

II. Теоретична частина: зміст питання

1. Критерії наявності психіки у живій природі.
2. Матеріалістичний та ідеалістичний підходи до вирішення питання про основні механізми розвитку психіки.
3. Ускладнення побудови нервової системи як передумови розвитку психіки.
4. Етапи та тенденції еволюції психічного на Землі.

Основна література: 1, 12, 13 **Додаткова література:** 19, 82, 108

Семінар 10. Становлення нижчих форм поведінки і психіки.

План заняття

I. Теоретична частина: понятійно-категоріальний апарат теми.

II. Теоретична частина: зміст питання

1. Стадії та рівні розвитку психічного відображення у тварин за О. М. Леонтьєвим та К. Е. Фабрі.
2. Стадія елементарної сенсорної чутливості.
3. Стадія перцептивної психіки.
4. Стадія інтелекту.
5. Роль практичної діяльності, органів маніпулювання та рухової активності у розвитку психіки тварин.

Основна література: 1, 6, 12, 13 **Додаткова література:** 32, 35, 61, 72, 73,

Семінар 11. Індивідуальна поведінка та психічні процеси у тварин.

План заняття

I. Теоретична частина: понятійно-категоріальний апарат теми.

II. Теоретична частина: зміст питання

1. Типи і форми поведінки організмів.
2. Сутність та різновиди інстинктивної поведінки.
3. Психологічні закономірності наочності у тварин.
4. Особливості елементарних форм інтелекту.
5. Перебіг психічних процесів у тваринному світі (відчуття та сприймання, пам'ять, емоції).

Основна література: 1, 12, 13 Додаткова література: 32, 35, 37, 61, 72, 73,

Семінар 12. Особливості групової поведінки тварин.

План заняття

I. Теоретична частина: понятійно-категоріальний апарат теми.

II. Теоретична частина: зміст питання

1. Форми угруповань у тваринному світі (сім'ї, зграї, стада).
2. Домінування та територіальність як головні принципи поведінки тваринних спільнот.
3. Організація життя тваринних спільнот.
4. Лідерство та управління в тваринному світі.
5. Психологічні аспекти міжвидових відносин.

Основна література: 1, 12, 13 Додаткова література: 30, 32, 35, 61, 72, 73, 113

Семінар 13. Особливості комунікації в тваринному світі.

План заняття

I. Теоретична частина: понятійно-категоріальний апарат теми.

II. Теоретична частина: зміст питання

1. Засоби комунікації у тваринному світі (запах, поза, дотик, крик, колір, танці та інші).
2. Здатність тварин до символізації.
3. Мова тварин та мова людини: спільне та відмінне.
4. Рівні узагальнення та абстрагування, доступні тваринам.
5. Особливості прояву агресії у тварин та людини.
6. Спілкування у тварин. Засвоєння вищими мавпами елементів мови.

Основна література: 1, 12, 13 Додаткова література: 30, 32, 35, 61, 72, 73, 113

Семінар 14. Психологія тварин та людини: схожість та відмінність.

План заняття

I. Теоретична частина: понятійно-категоріальний апарат теми.

II. Теоретична частина: зміст питання

1. Основні джерела і умови розвитку вищих психічних функцій.
2. Пізнавальні процеси (відчуття, сприймання і пам'ять) у тварин та людини.
3. Інтелект людини і тварин.
4. Мотивація та емоції у людини і тварин.
5. Специфічно людські форми психіки

Основна література: 1, 12, 13 Додаткова література: 23, 33, 35, 69, 72, 88, 89, 118